

Sygn. akt II AKa 12/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, II Wydział Karny, w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krzysztof Eichstaedt (spr.)
Sędziowie:	SA Marian Baliński SA Jacek Błaszczyk
Protokolant:	st.sekr.sądowy Łukasz Szymczyk

przy udziale K. G., Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Łodzi

po rozpoznaniu w dniu 25 lutego 2014 r.

sprawy

G. W.

oskarżonego z art. 157 §1 kk w zb. z art. 155 kk w zw. z art. 57a §1 kk w zw. z art. 11 §2 kk

na skutek apelacji wniesionych przez pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych
i obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 11 października 2013 r., sygn. akt II K 43/13

na podstawie art. 437 kpk i art. 438 pkt 2 kpk

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku;
- 2) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. P. kwotę 3.062 (trzy tysiące sześćdziesiąt dwa) zł., tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżycielom posiłkowym w postępowaniu odwoławczym łącznie z kosztami dojazdu na rozprawę apelacyjną.

Sygn. akt II AKa 12/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 października 2013r. wydanym w sprawie II K 43/13 Sąd Okręgowy w Płocku uznał oskarżonego G. W. za winnego popełnienia przestępstwa wyczerpującego dyspozycję art. 155 k.k. w zb. z art. 157§1 k.k. w zw. z art. 11§2 k.k. i za przypisane przestępstwo wymierzył oskarżonemu karę 3 lat pozbawienia wolności, orzekając jednocześnie o zaliczeniu na poczet orzeczonej kary okres tymczasowego aresztowania oraz o zadośćuczynieniu i zwrocie kosztów

pogrzebu D. W. jego rodzicom, pozostawiając bez rozpoznania powództwo cywilne w zakresie dotyczącym przyznania renty (k. 839-842).

Wyrok sądu meriti w ustawowym terminie zaskarżył obrońca oskarżonego oraz pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok sądu okręgowego w pkt 1 i 3 na korzyść oskarżonego, podnosząc zarzuty obrazy przepisów postępowania, błędu w ustaleniach faktycznych oraz rażącej niewspółmierności orzeczonej kary. W konkluzji obrońca oskarżonego wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 poprzez wyeliminowanie z opisu czynu zdania „po czym ponownie co najmniej dwukrotnie uderzył go pięścią w twarz” i wymierzenie oskarżonemu kary 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres lat 5 oraz zmianę wyroku w pkt 3 poprzez pozostawienie powództwa cywilnego bez rozpoznania (zobacz szerzej zarzuty i wnioski apelacyjne k. 910-911).

Pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych zaskarżył wyrok sądu meriti w pkt 1 i 4 i zarzucił mu błąd w ustaleniach faktycznych, obrazę przepisów postępowania oraz rażącą niewspółmierność kary. W rezultacie podniesionych zarzutów pełnomocnik oskarżycieli posiłkowych wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie nieniejszej sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku (zobacz szerzej zarzuty i wnioski apelacyjne k. 900-903).

Sąd apelacyjny zważył, co następuje:

Wniesione apelacje skutkować musiały uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem nieniejszej sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Odnosnie apelacji obrońcy oskarżonego

Z lektury uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż najistotniejsze z punktu widzenia ustaleń faktycznych w przedmiotowej sprawie były zeznania: P. M., D. F. i J. T.. Świadek D. F., podczas konfrontacji z A. W. zeznał, iż będąc pierwszy raz przesłuchiwany w dniu 22 kwietnia 2012r. był pod działaniem leków psychotropowych, podając iż „te leki wziąłem po zdarzeniu z W. pomimo wypicia alkoholu” (k. 149 odw.). Dostrzec należy także to, iż przesłuchanie D. F. w dniu 22 kwietnia 2012r. rozpoczęło się o godz. 14.35 (k. 48), natomiast tego samego dnia o godz. 00.26 świadek ten był w stanie nietrzeźwości wynoszącej 0,93 mg/l. alkoholu w wydychanym powietrzu (k. 6). W zaistniałej sytuacji przyznać należy rację obrońcy oskarżonego, że istnieje wysokie prawdopodobieństwo, iż zażyte przed przesłuchaniem środki psychotropowe w powiązaniu z alkoholem mogły mieć ujemny wpływ na depozycje w/wym. świadka, zwłaszcza iż świadek w trakcie przedmiotowej konfrontacji zeznał: „Ja sam czuję, że te leki mają wpływ na mój organizm. W dniu dzisiejszym odczuwam właśnie połączenie leków z alkoholem z soboty, dlatego też mam problemy z pamięcią – zaburzenia”.

Podkreślenia wymaga również okoliczność, iż świadek P. M. pierwszy raz był przesłuchany w szpitalu psychiatrycznym, w którym wówczas przebywał, zaś składając zeznania w postępowaniu przed sądem okręgowym został dowieziony przez policję do sądu celem złożenia zeznań, z przymusowego leczenia alkoholowego.

Z przepisu art. 192§2 k.p.k. wynika, iż w sytuacji gdy zachodzi wątpliwość co do stanu psychicznego świadka, jego stanu rozwoju umysłowego, zdolności postrzegania lub odtwarzania przez niego postrzeżeń, sąd lub prokurator może zarządzić przesłuchanie świadka z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa. Pomimo fakultatywnego brzmienia art. 192 § 2 k.p.k. przesłuchanie świadka z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa może być - a niekiedy nawet jest - wręcz obowiązkiem organu procesowego. W orzecznictwie podkreśla się, iż choroba alkoholowa powoduje, iż uprawnienie sądu przeradza się w obowiązek przesłuchania świadka z udziałem biegłego. Należy przy tym jednak podkreślić, że przedmiotem czynności i stanowiska zajętego przez biegłego biorącego udział w przesłuchaniu świadka na podstawie art. 192 § 2 k.p.k. nie może być ocena wiarygodności zeznań, lecz potwierdzenie lub wykluczenie występowania takich cech stanu psychicznego świadka w chwili czynu, które mogą wpływać na treść zeznań, albowiem

rozpoznanie tego stanu, jak i ustalenie możliwości oraz rozległości jego wpływu na treść relacji świadka wymaga wiadomości specjalnych i uzasadnia czynności biegłego (wyrok SA w Lublinie z dnia 22 grudnia 2005r., II AKa 281/05, KZS 2006r., nr 6, poz. 97; zobacz także wyrok SN z dnia 23 listopada 1984r., Rw 445/84, OSNKW 1985r., z. 5-6, poz. 43).

W realiach nieniejszej sprawy w odniesieniu do świadka D. F. okoliczność dotycząca brania leków psychotropowych w połączeniu z alkoholem, zaś w odniesieniu do świadka P. M. okoliczność związana z pobytem w szpitalu psychiatrycznym w trakcie składania zeznań, w ocenie sądu apelacyjnego w sposób wystarczający uprawdopodobniły istnienie wątpliwości co do stanu psychicznego w/wym. świadków oraz zdolność postrzegania oraz odtwarzania przez nich postrzeżeń. Innymi słowy ujawniły się przekonywujące okoliczności uzasadniające w świetle doświadczenia życiowego i wskazań wiedzy przesłuchanie tych świadków w trybie przewidzianym przepisem art. 192§2 k.p.k. Nie uczynienie tego, stanowi naruszenie przywołanego wcześniej przepisu, co mogło całkiem realnie mieć wpływ na treść zapadłego w sprawie wyroku.

Zdaniem sądu meriti skoro żaden z organów procesowych prowadzących przesłuchanie D. F. (policja, prokurator, sąd) na żadnym etapie postępowania karnego nie powziął najmniejszych wątpliwości odnośnie jego zdolności do postrzegania, zapamiętywania i odtwarzania zdarzeń, to brak było podstaw do jego przesłuchania w trybie art. 192§2 k.p.k.

To, że organy procesowe nie uznały za wskazane przesłuchanie świadków D. F. i P. M. z udziałem biegłego lekarza lub biegłego psychologa, nie oznacza wcale, iż potrzeba taka nie istniała. Wręcz przeciwnie w realiach nieniejszej sprawy, obiektywnie rzecz ujmując, istniała potrzeba przesłuchania w/wym. świadków w trybie przewidzianym przez art. 192§2 k.p.k.

W tym miejscu warto odnotować, iż obrońca oskarżonego na rozprawie w dniu 20 września 2013r. złożył m. in. wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z biegłego z zakresu medycyny sądowej w celu uzyskania odpowiedzi na pytanie, jaki wpływ miało zażycie przez D. F. podanych przez niego leków oraz jaki wpływ na zeznania miało zażycie leków przez P. M., a także przesłuchanie świadków D. F. oraz P. M. z udziałem biegłego psychologa (k. 765 odw.). Sąd I instancji oddalił jednak wnioski dowodowe obrońcy oskarżonego jako nieprzydatne do ustalenia okoliczności, które zamierzała wykazać obrona (k. 785 odw.- 787). Oddalenie tych wniosków w ocenie sądu apelacyjnego stanowi rażące naruszenie przez sąd prawa do obrony, które oskarżony może realizować poprzez składanie wniosków dowodnych znajdujących uzasadnienie w okolicznościach sprawy. Ponadto należy pamiętać, iż katalog okoliczności uzasadniających oddalenie wniosków dowodowych wynika z treści przepisu art. 170§1 k.p.k. Zdaniem sądu apelacyjnego w przedmiotowej sprawie żadna z tych okoliczności nie występowała, a zatem brak było podstaw prawnych do oddalenia złożonych przez obrońcę oskarżonego wniosków dowodowych, o których mowa była wcześniej.

Rozpoznając przedmiotową sprawę sąd meriti uznając oskarżonego za winnego przypisanego mu czynu zasądził od oskarżonego G. W. na rzecz każdego z powodów cywilnych kwoty po 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i cierpienia psychiczne. Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie dostarcza zaś jednoznacznego uzasadnienia zasądzonej kwoty. W uzasadnieniu brak jest argumentów, które sprawiły, iż sąd meriti zasądził na rzecz każdego z powodów cywilnych taką samą kwotę zadośćuczynienia, a nie dokonał jej zróżnicowania. Każdy z uprawnionych powinien bowiem być potraktowany w sposób indywidualny.

Odnosnie apelacji pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych

Wprawdzie sąd meriti poświęcił wiele miejsca rozważaniom dotyczącym przyjętej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, to jednak argumenty przytoczone przez pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych w pisemnym środku odwoławczym, zobowiązują, w przypadku oparcia stanu faktycznego na depozycjach świadków: D. F., P. M. i J. T., do bardziej wnikliwszego spojrzenia na ich zeznania poprzez pryzmat przestępstwa stypizowanego w przepisie art. 158§3 k.k.

Odnosząc się do powyższej kwestii warto dostrzec, iż z zeznań D. F. (k. 51 odw. – 52) wynika, iż : „Widząc jak W. bije D., podbiegłem tam, chciałem rozbronić D. i W.. Wtedy W. uderzył mnie z pięści w twarz na skutek czego przewróciłem się. W. powiedział abym, więc ja poderwałem się i uciekłem. Widziałem, że jeszcze mężczyzna o nazwisku M. też chciał rozbronić D. z W., jednakże W. też go uderzył”. Znamienne w kontekście zarzutów apelacyjnych pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych są także zeznania P. M., który zeznał: „Zobaczyłem, że w pewnym momencie, jak stary W. robi zamach i uderza W.. .. W. w wyniku uderzenia przewrócił się na ziemię. Ja również dostałem, ale nie wiem od kogo. Ja też się przewróciłem. Zasłoniłem rękoma twarz. Widziałem, że bije mnie ten facet szpakowaty” (k. 241-242). Warto także przytoczyć zeznania świadka J. T., który zeznał: „Widziałem jak W. trafił pięścią w twarz dwa razy W.. W. przewrócił się na drogę – kostkę. W tym czasie do nich podbiegł P. M., nie wiem jaki miał zamiar. M. uderzyłem w twarz żeby się nie wtrącał. Po moim zejściu M. zaraz odwrócił się i widziałem jak G. W. dwukrotnie uderzył w twarz leżącego na drodze W.” (k. 29).

Wskazane powyżej w treści mniejszego uzasadnienia uchybienia sądu meriti są wystarczające do wydania przez sąd apelacyjny orzeczenia kasatoryjnego, dlatego też sąd II instancji nie był zobowiązany odnosić się do wszystkich zarzutów apelacyjnych, zwłaszcza że ich rozpoznanie w okolicznościach nieniejszej sprawy byłoby w niektórych sytuacjach przedwczesne, a w niektórych bezprzedmiotowe (argument wynikający bezpośrednio z treści przepisu art. 436 k.p.k.).

Ponowienie rozpoznając niniejszą sprawę sąd meriti po wcześniejszym ustaleniu dawki oraz rodzaju leków zażywanych przez świadków D. F. i P. M. ustali przy pomocy biegłego, czy zażywane przez w/wym. świadków leki w ustalonych dawkach mogły mieć wpływ na treść składanych zeznań, a jeżeli tak to jaki, a także przesłucha tych świadków w trybie przewidzianym przez przepis art. 192§2 k.p.k. Jeżeli świadkowie się temu nie sprzeciwią, to pożądane byłoby poddanie świadków stosownemu badaniu psychologicznemu, o którym jest mowa w art. 192§4 k.p.k.

W przypadku oparcia stanu faktycznego na depozycjach świadków: D. F., P. M. i J. T., sąd meriti w sposób bardziej wnikliwszy, niż miało to miejsce przy obecnym rozpoznaniu sprawy, spojrz na zeznania w/wym. świadków poprzez pryzmat przestępstwa, o którym mowa w przepisie art. 158§3 k.k.

Na zasądzoną od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika oskarżycieli posiłkowych z urzędu kwotę 3.062 zł. składa się kwota 2.952 zł., tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oskarżycielom posiłkowym w postępowaniu odwoławczym (zobacz: § 14 ust.2 pkt 5 i ust. 7 oraz §17 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu; Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348 ze zm.) oraz kwota 110 zł. tytułem zwrotu kosztów dojazdu na rozprawę apelacyjną przyjmując stawkę 0.50 zł. za kilometr (zobacz także zestawienie co do ilości kilometrów – k. 956). Wysokość stawki odpowiada stawce zgodnie z którą zwracane są koszty przejazdów dla sędziów mieszkających poza siedzibą sądu.